Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DCE-WKiC.050.17.2024.PB
3555112.14326178.11702817
Warszawa, 03-03-2025

<u>Dotyczy:</u> oświadczenia senatorskiego Pani Jolanty Piotrowskiej złożonego na 25. posiedzeniu Senatu w dniu 19 grudnia 2024 r. w sprawie dalszego funkcjonowania Komunalnej Energetyki Cieplnej „Komec" oraz innych małych i średnich ciepłowni w regionie, BPS/043-25-593/24

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na zadane pytania w piśmie z dnia 20 grudnia 2024 r., znak BPS/043-25-593/24, dotyczące transformacji energetycznej, uprzejmie informuję, co następuje.

Ad 1. *<u>„Czy ETS2 w planowanej formie wejdzie na 100%?"</u>*

Mając na względzie konieczność zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa wobec nasilających się niebezpiecznych zjawisk klimatycznych, konieczne jest odchodzenie od spalania wysokoemisyjnych paliw kopalnych, które te zjawiska powodują i nasilają. System ETS jest kluczowym mechanizmem odchodzenia od spalania paliw wysokoemisyjnych, opartym na zasadzie „zanieczyszczający płaci". Zasada „zanieczyszczający płaci" polega na tym, iż podmioty, które przyczyniają się do wzrostu emisji gazów cieplarnianych, a przez to do wzrostu częstotliwości i zasięgu występowania niebezpiecznych zjawisk klimatycznych, pokrywają (lub przynajmniej częściowo pokrywają) społeczne koszty neutralizacji skutków tych zjawisk, zamiast przenosić je na resztę społeczeństwa.

Istnieją również inne, ekonomiczne argumenty, przemawiające za pilną koniecznością odejścia od paliw kopalnych. Jednym z nich jest krajowe uzależnienie od importu tych paliw i silna podatność kosztów importu na kryzysy geopolityczne. Dla przykładu, koszty importu paliw tj. ropy, gazu i węgla do Polski w 2023 r. wyniosły ok. 140 mld zł. Z kolei w roku wybuchu pełnoskalowej wojny w Ukrainie, od lutego 2022 r., ceny paliw kopalnych na świecie wzrosły dynamicznie, a koszty importu ropy, węgla i gazu do Polski sięgnęły aż 250 mld zł. Dla budowy bezpieczeństwa energetycznego kraju konieczne jest pełne uniezależnienie się od importu kluczowych nośników energii na rzecz krajowych źródeł energii odnawialnej i zeroemisyjnej we wszystkich sektorach gospodarki, w tym w mieszkalnictwie czy w sektorze transportu. System ETS2 będzie instrumentem stymulującym ten proces.

Aktualnie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska trwają prace nad częściową implementacją systemu ETS2 do prawodawstwa krajowego, tj. określeniem obowiązków dla podmiotów do 2027 r. związanych z monitorowaniem i sprawozdawczością, bez obowiązku umarzania uprawnień. **Zgodnie z przyjętą koncepcją podmiotami objętymi regulacją, na których spoczywać będą obowiązki wynikające z uczestnictwa w systemie, będą podmioty wprowadzające paliwa do obrotu na rynku, tj. dystrybutorzy tych paliw, a nie odbiorcy indywidualni, np. gospodarstwa domowe.**

W kontekście systemu ETS2 bardzo istotnym jest nowy program dofinansowań do przedsięwzięć zeroemisyjnych w sektorze budownictwa oraz transportu, który zostanie wprowadzony do Polski wraz z systemem ETS2, tzw. Społeczny Fundusz Klimatyczny (SFK). SFK uzupełni system opłat za emisję dwutlenku węgla w sektorach budownictwa i transportu drogowego oraz zapewni państwom członkowskim specjalne środki finansowe na wsparcie najbardziej narażonych grup, w szczególności gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym lub transportowym oraz mikroprzedsiębiorstw. Pula funduszu SFK dla Polski sięgnie ok. 51 mld zł.

Dodatkowo, **Polska jest beneficjentem wielomiliardowych dotacji z funduszy europejskich z przeznaczeniem na transformację**, czyli inwestycje w modernizację systemów energetycznych, ciepłowniczych i transportu na rzecz technologii zeroemisyjnych, **w wysokości sumarycznej ok. 539 mld zł** (z włączeniem SFK). Przykładowe programy dotacyjne w procesie transformacji to m.in.:

- **Fundusz Modernizacyjny w wysokości ok. 55 mld zł.** Fundusz wspiera projekty inwestycyjne ukierunkowane na modernizację sektora energii i systemów energetycznych w tych państwach członkowskich UE, w których w 2013 roku produkt krajowy brutto na mieszkańca według cen rynkowych wynosił poniżej 60 % średniej unijnej. Polska jest głównym beneficjentem tego programu;

- **Fundusz Innowacyjny w wysokości ok. 40 mld zł.** Fundusz wspiera projekty demonstracyjne innowacyjnych rozwiązań technologicznych i przełomowych innowacji w sektorach objętych systemem EU ETS, co obejmuje nowatorskie odnawialne źródła energii, wychwytywanie i wykorzystywanie dwutlenku węgla oraz magazynowanie energii, koncentrując się na zwiększaniu skali nowych technologii;

- inne fundusze tj. Connecting Europe Facility, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FeNIKS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (FENG), Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Rząd polski postuluje opóźnienie wejścia w życie drugiej części EU ETS, czyli obowiązku umarzania uprawnień o trzy lata. Dałoby to czas na odpowiednie inwestycje eliminujące ryzyko wzrostu cen paliw wysokoemisyjnych, szczególnie w zakresie ogrzewania. Ze względu na to, że ETS2 został uzgodniony za rządów Zjednoczonej Prawicy i obowiązuje, jakiekolwiek zmiany wymagają inicjatywy legislacyjnej Komisji Europejskiej. Potem konieczne jest zbudowanie większości w Radzie UE i Parlamencie UE w celu przegłosowania odpowiednich zmian. Polska prowadzi działania, mające na celu zbudowanie takiej koalicji. Z tego względu oraz z uwagi na zainicjowane działania deregulacyjne trudno oszacować w jakiej ostatecznie formie zacznie obowiązywać w Europie system ETS2.

Ad 2. *„Czy ciepłownie będące w ETS1 będą kupować paliwa po tańszej cenie, bez uwzględnienia w cenie paliwa opłaty ETS2? Czy te dwie opłaty będą się nakładać i będzie należało płacić podwójnie?”*

Aktualnie trwają prace nad częściową implementacją systemu ETS2 do prawodawstwa krajowego, tj. nad określeniem obowiązków dla podmiotów do 2027 r. związanych z monitorowaniem i sprawozdawczością, bez obowiązku umarzania uprawnień.

Paliwa wykorzystywane w istniejącym systemie ETS nie będą objęte żadnymi dodatkowymi opłatami, ani wynikającymi z ETS2, ani innymi.

Ad 3. *„Czy planowane jest w przyszłości objęcie systemem ETS1 również ciepłowni o mocy poniżej 20 [MW]?”*

Nie. Nie jest w chwili obecnej planowane objęcie systemem ETS1 ciepłowni o mocy poniżej 20 MW.

Ad 4. *„Jak długo drewno i jego odpady będą traktowane jako odnawialne źródło energii (OZE)?”*

W dniu 7 stycznia br., Rząd RP przyjął projekt ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (numer w wykazie prac programowych RM UC28[1] wdrażający dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dalej: „Dyrektywa RED II”). Zgodnie z wymaganiami tej dyrektywy biopaliwa, biopłyny i paliwa z biomasy wykorzystywane do produkcji energii muszą być produkowane, przetwarzane i wykorzystywane w sposób zrównoważony i wydajny, aby zoptymalizować ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i nie powodować wylesiania, degradacji siedlisk lub utraty różnorodności biologicznej. Projektowane przepisy wdrażają m.in. szczegółowe kryteria w odniesieniu do biomasy używanej jako paliwo w instalacjach produkujących energię elektryczną, ciepło i chłód (kryteria zrównoważonego rozwoju i kryteria ograniczania emisji gazów cieplarnianych). W przypadku, gdy taka biomasa spełnia ww. kryteria, wyprodukowana dzięki niej energia może stanowić wkład w realizację krajowego i unijnego celu OZE, a także jest kwalifikowalna do wsparcia finansowego.

Projekt, o którym mowa powyżej, przewiduje, że instalacjom odnawialnego źródła energii, wytwarzającym energię elektryczną, ciepło lub chłód z paliw stałych z biomasy:

- których całkowita nominalna moc cieplna wynosi co najmniej 20 MW[2],

[1] https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-biokomponentach-i-biopaliwachcieklych-oraz-niektorych-innych-ustaw6

[2] Całkowita nominalna moc cieplna – *ilość energii wprowadzonej w paliwie do wszystkich źródeł spalania paliw w danej instalacji odnawialnego źródła energii w jednostce czasu przy jej nominalnym obciążeniu określoną w dokumentacji technicznej wszystkich urządzeń wytwórczych zainstalowanych w tej instalacji* – na podstawie propozycji zawartej w UC28 dotyczącej treści art. 2 pkt 4aa ustawy *o odnawialnych źródłach energii*.

- oraz które zostały oddane do eksploatacji po dniu 31 grudnia 2020 r.[3],

będzie przysługiwało wsparcie na wytwarzanie energii elektrycznej, ciepła lub chłodu z paliw stałych z biomasy, **o ile te paliwa spełniają kryteria zrównoważonego rozwoju (KZR) i poziomy ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (GHG)**.

Wymóg ten został zawarty w projektowanym art. 135a ust. 8 pkt 2 ustawy UC28[4].

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z Dyrektywa RED III, próg wielkości instalacji został obniżony do 7,5 MWt.

Należy mieć na uwadze, że certyfikacja na potrzeby potwierdzenia KZR i GHG przebiega w całym łańcuchu dostaw paliw z biomasy, a wdrażane przepisy nakładają określone obowiązki na dostawców biomasy do instalacji odnawialnego źródła energii, zobowiązujące również tych dostawców do potwierdzenia spełnienia KZR i GHG. Ponadto, aby podmiot gospodarczy był uprawniony do wystawienia poświadczenia potwierdzającego spełnienie KZR i GHG, jest on zobowiązany uzyskać certyfikat jednego z uznanych systemów certyfikacji, tj. dobrowolnych systemów certyfikacji, zatwierdzonych w drodze decyzji przez Komisję Europejską.

Wobec przedsiębiorców zamierzających podjąć działania w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu z paliw stałych z biomasy w instalacjach o całkowitej nominalnej mocy cieplnej co najmniej 20 MW, bez względu na to z jakiego rodzaju formy pomocy publicznej będą chcieli korzystać, będą oni zobowiązani składać na etapie ubiegania się o wsparcie odpowiednie oświadczenia potwierdzające, że wykorzystywane przez nich paliwa z biomasy będą spełniały KZR i GHG.

Dodatkowo, obecnie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska trwają prace nad wydaniem Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie szczegółowych cech jakościowo-wymiarowych drewna energetycznego, do czego upoważnia go delegacja zawarta w art. 119a uOZE[5] (numer w Wykazie MKiŚ - 1183). W rozporządzeniu przyjęte zostaną kryteria, które pozwolą zaklasyfikować surowiec drzewny spełniający ściśle określone parametry jako drewno energetyczne. Wyznaczenie parametrów drewna energetycznego w rozporządzeniu pozwoli na uznawanie za drewno energetyczne takiego drewna, które ma obniżoną wartość techniczną i użytkową.

Ponadto, zgodnie z dyrektywą RED III, opracowując systemy wsparcia na rzecz bioenergii, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę dostępną podaż zrównoważonej biomasy do zastosowań energetycznych i nieenergetycznych oraz konieczność zachowania krajowych leśnych pochłaniaczy dwutlenku węgla i ekosystemów, a także należycie uwzględnić zasadę gospodarki o obiegu zamkniętym, zasadę kaskadowego wykorzystania biomasy oraz hierarchię postępowania z odpadami ustanowioną w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy.

---

[3] Instalacje odnawialnych źródeł energii, uznaje się za oddane do eksploatacji od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania w danej instalacji energii elektrycznej, ciepła lub chłodu z paliw z biomasy lub biopłynów, z wyłączeniem energii elektrycznej, ciepła lub chłodu z paliw z biomasy lub biopłynów wytworzonych w okresie rozruchu technologicznego tej instalacji.

[4] Z aktualną treścią projektu można się zapozna na stronie Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny: https://legislacja.gov.pl/projekt/12385401 .

[5] Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361).

Zgodnie z zasadą kaskadowego wykorzystania biomasy, biomasa drzewna powinna być wykorzystywana stosownie do jej najwyższej ekonomicznej i środowiskowej wartości dodanej zgodnie z następującą hierarchią priorytetów: produkty drewnopochodne, przedłużanie cyklu życia produktów drewnopochodnych, ponowne użycie, recykling, bioenergia i trwałe składowanie.

Wraz z rozwojem gospodarki obiegu zamkniętego oraz poprawą standardów ochrony przyrody, w tym w ramach zmniejszenia presji na wycinkę lasów, podaż drewna i jego pochodnych na cele energetyczne będzie się zmniejszała. Docelowo będzie się dążyć do całkowitego wyeliminowania spalania drewna w energetyce zawodowej i ciepłownictwie systemowym na rzecz innych, szeroko dostępnych technologii wytwarzania energii i ciepła.

Ad 5. *„Czy rozważa się w przyszłości powrót do palenia węglem?"*

Zgodnie z aktualizacją „Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu" (aKPEiK), **przewiduje się całkowite odejście od stosowania węgla w gospodarstwach domowych do celów grzewczych do 2040 r.** Główne cele to poprawa jakości powietrza w Polsce oraz eliminacja problemu przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń, co obecnie negatywnie wpływa na zdrowie i długość życia obywateli.

Wraz z wejściem w życie nowej definicji efektywnych systemów ciepłowniczych wynikającej z dyrektywy EED (Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej), **ciepłownie ze źródłami kogeneracyjnymi opalanymi paliwem węglowym nie będą spełniały wymogów ww. systemów od 2033 r.** Oznacza to konieczność transformacji systemów ciepłowniczych w kierunku niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.

Na mocy umowy społecznej zawartej z sektorem górniczym oraz notyfikowanych mechanizmów wsparcia, zakłada się stopniową redukcję zdolności wydobywczych węgla kamiennego. Proces ten będzie skutkował zamykaniem kopalń, co w naturalny sposób wpłynie na ograniczoną dostępność tego surowca na rynku krajowym.

Postęp technologiczny w zakresie magazynowania energii oraz rozwój sektora odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaiki, energii wiatrowej) sprawiają, że paliwa kopalne, w tym węgiel, nie są konkurencyjne ekonomicznie.

Podsumowując, powrót do szerokiego stosowania tego paliwa byłby niezgodny zarówno z krajowymi planami transformacji, jak i z wymogami unijnymi. Jednocześnie używanie węgla w energetyce i ciepłownictwie jest średnio droższe, niż wytwarzanie energii i ciepła w dostępnych technologiach niskoemisyjnych.

Ad 6. *„Czy nie rozważa się zmienionej formy wprowadzania zielonego ładu, szczególnie chodzi o wymagane tempo wprowadzania transformacji?"*

Zmiany klimatu są realnym zagrożeniem, dlatego Polska chce być częścią ambitnej, realnej do wdrożenia, europejskiej polityki klimatycznej. Zależy nam, aby polityka ta chroniła klimat, ale także przyczyniała się do skutecznej walki z ubóstwem energetycznym i wykluczeniem społecznym, wzmacniała polską oraz europejską gospodarkę, podnosiła poziom bezpieczeństwa energetycznego i konkurencyjności na arenie globalnej, a zarazem obniżała rachunki za energię i ciepło.

Dlatego na forum UE zabiegamy obecnie przede wszystkim o dwie podstawowe kwestie, tj. zapewnienie odpowiedniego finasowania na działania związane z transformacją energetyczną oraz podkreślamy kwestie akceptacji społecznej, w tym szczególnie zapewnienie sprawiedliwej, społecznie akceptowalnej transformacji.

Polska koncentruje się na wdrożeniu przyjętych w poprzednich latach zobowiązań na szczeblu UE, w tym partycypuje w osiągnięciu celów klimatycznych UE na 2030 oraz 2050 rok. Jednocześnie podkreślamy szczególny punkt startowy Polski tj. krajowe zapóźnienia w procesie transformacji, w wyniku których krajowy system energetyczny jest w dużej mierze oparty o paliwa kopalne, w tym w znacznej mierze – paliwa kopalne z importu. W celu zapewnienia właściwych osłon w procesie transformacji, Polska jest jednym z głównych beneficjentów solidarnościowych europejskich programów funduszowych np. Funduszu Modernizacji.

Ad 7. *„Czy analizowany był aspekt dostępności biomasy, szczególnie w przyszłości, gdzie większość ciepłowni wybuduje źródła ciepła na biomasę?”*

W aspekcie dostępności biomasy na cele energetyczne, należy zawsze podkreślać, że chodzi o biomasę zrównoważoną. Jej zasoby są istotnie ograniczone, a popyt wzrasta , m.in. na skutek spalania biomasy w elektrowniach i ciepłowniach zawodowych oraz planów wielu przedsiębiorstw energetycznych dotyczących inwestycji w nowe kotły na biomasę

Analizując kwestię dostępności biomasy zrównoważonej należy mieć na uwadze priorytety wynikające z obowiązku zachowania kaskadowości jej wykorzystania. Priorytetem w stosunku do wykorzystania energetycznego powinno być wykorzystanie materiałowe biomasy, gdziekolwiek jest to technicznie, ilościowo i ekonomicznie uzasadnione. Wykorzystanie materiałowe przyczynia się do długoterminowego magazynowania węgla zawartego w biomasie. Dotyczy to w szczególności wykorzystania drewna do trwałych dóbr przemysłowych lub jako materiału budowlanego.

Energetyczne zastosowania biomasy, zwłaszcza biomasy drzewnej, będą odgrywać coraz bardziej ograniczoną rolę w transformacji energetycznej. Powinny one dotyczyć przede wszystkim wykorzystania materiałów odpadowych, resztkowych oraz materiałów najniższej jakości, na które nie ma zapotrzebowania do zastosowań, które tworzą wyższą wartość dodaną dla gospodarki. Podkreślamy także, że z zasady systemy energetyczne oparte na biomasie powinny być systemami lokalnymi zagospodarowującymi lokalną nadwyżkę zrównoważonej biomasy, a nie importującymi biomasę spoza regionu.

Nasilający się popyt na biomasę w sposób nieunikniony doprowadzi do wzrostu cen tej grupy surowców, co trzeba zawsze brać pod uwagę planując nowe inwestycje. Jest pewne, że zwiększone zapotrzebowanie nasili bezpośrednią konkurencję o biomasę, zwłaszcza z krajowym przemysłem drzewnym, i może prowadzić do niepożądanego masowego wzrostu importu biomasy z wielu miejsc świata. To ostatnie oznacza wejście na globalny rynek biomasy, który tak jak każdy globalny rynek paliw, jest narażony na szoki cenowe.

Ciepłownictwo w procesie transformacji może korzystać z alternatywnych rozwiązań. Wobec powyższego, oczekiwany jest rozwój technologii wysokosprawnych pomp ciepła, zasilanych np. panelami fotowoltaicznymi lub energią wiatrową (elektryfikacja ciepłownictwa), połączonych z systemem magazynów ciepła, wspomaganych szczytowo z dodatkowych źródeł stabilnych opartych np. o gaz ziemny, a w przyszłości odnawialny biometan, biogaz lub wodór – i tylko w ostateczności o biomasę.

W ramach trwających nadal prac na aktualizacją projektu KPEiK w Ministerstwie Klimatu i Środowiska weryfikowane są prognozy udziału poszczególnych paliw i źródeł energii, w tym wykorzystania energetycznego biomasy w poszczególnych sektorach.

Ad 8. *„Czy planuje się w przyszłości objąć systemem ETS również biomasy?"*

Zmiany w zakresie wymogów dotyczących paliw z biomasy w systemie EU ETS zostaną wprowadzone do prawa krajowego z konieczności jego dostosowania do zmienionych zapisów dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.Urz.UE.L Nr 275, str. 32, z późn.zm.). Począwszy od roku 2026 przewiduje się wyłączenie instalacji z systemu EU ETS w związku ze stosowaniem biomasy spełniającej kryteria zrównoważonego rozwoju oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. W przypadku gdy w instalacji spalana będzie biomasa zrównoważona, a przy tym emisje ze spalania tej biomasy w ciągu 5 lat stanowią ponad 95 % emisji całkowitych z tej instalacji, instalacja taka nie będzie podlegała pod system EU ETS.

Ad 9. *„Rozważa się obecnie wprowadzenie zakazu palenia zrębek? Jakie rodzaje biomasy na 100% będzie można spalać w dłuższej perspektywie czasu aby bezmyślnie nie inwestować w źródła ciepła, które będzie trzeba w niedalekiej przyszłości ponownie modernizować?"*

Zwracamy uwagę na ważne czynniki, które będą ograniczać w kolejnych latach dostępność biomasy drzewnej jako paliwa. Po pierwsze, pozyskanie drewna z PGL Lasy Państwowe będzie ograniczone ze względu na konieczność zwiększenia ilości węgla zmagazynowanego w ekosystemach leśnych zgodnie z wyznaczonym dla Polski w Rozporządzeniu LULUCF UE celem pochłania węgla w sektorze gruntów. Po drugie, ograniczenie w pozyskaniu drewna z lasów ograniczy ilość produktów ubocznych przerobu drewna dostępną zarówno dla przemysłu płytowego, który wykorzystuje je jako surowiec materiałowy, jak dla energetyki/ciepłownictwa. Po trzecie, krajowy przemysł płytowy notował w ostatnich trzech latach obniżoną koniunkturę na swoje wyroby, jednak już dziś widać sygnały wyjścia z recesji, co zwiększać będzie zapotrzebowanie na zrębkę tartaczną wykorzystywaną do produkcji płyt, co zgodnie z zasadą kaskadowego wykorzystania biomasy ma pierwszeństwo przez wykorzystaniem energetycznym. Zwłaszcza w odniesieniu do zrębki powstającej w tartakach, już dziś jest ona w zasadzie zagospodarowana i nie ma istotnej nadwyżki pozwalającej na planowanie wielu nowych inwestycji w oparciu o to paliwo. Przepisy wprowadzające i wzmacniające weryfikowanie zasady kaskadowego wykorzystania drewna zostaną wprowadzane do krajowego porządku prawnego jako implementacja dyrektywy RED III.

Ad 10. *„W przypadku średnich i małych ciepłowni takich jak nasza, nastąpi nagły wzrost cen związanych z transformacjami, który zostanie scedowany na odbiorców. Czy w przypadku niepłacenia rachunków przez odbiorców, bo nie każdego będzie stać na płacenie wyższych rachunków, czy planowane są już jakieś działania zapobiegawcze, które pozwolą ciepłowniom uniknąć bankructw?"*

Uwarunkowania towarzyszące prowadzeniu działalności w obszarze ciepłownictwa systemowego poddawane są stałej obserwacji, również w kontekście skutków finansowych generowanych po stronie odbiorców ciepła. Rozważane są wszelkie dostępne rozwiązania w zakresie mechanizmów osłonowych, w tym propozycje i sygnały przekazywane do

Ministerstwa Klimatu i Środowiska, które są poddawane wnikliwym analizom, uwzględniając możliwości prawne oraz konsekwencje finansowe ewentualnego wdrożenia.

Sytuacja na rynku nośników energii w ostatnim czasie uległa poprawie, a ceny paliw stosowanych do wytwarzania ciepła są obecnie zdecydowanie niższe niż ceny stosowane w 2022 r., kiedy był opracowywany aktualny mechanizm wsparcia[6]. Na początku 2023 r. dokonano nowelizacji ustawy poprzez uwzględnienie wszystkich elementów składowych opłaty za ciepło oraz wydłużenie okresu wsparcia do końca 2023 r. Zgodnie z ostatnią zmianą[7], wsparcie dla odbiorców ciepła jest kontynuowane do końca czerwca 2025 r.

Aktualnie podejmowane działania koncentrują się przede wszystkim na wykreowaniu narzędzi, które w dłuższej perspektywie ustanowią efektywną ochronę odbiorców energii. Będzie to realizowane zarówno poprzez przyspieszenie transformacji energetycznej, uwzględniającej w szczególności wspieranie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, a także poprzez transparentny, celowy i zabezpieczony właściwymi źródłami finansowania mechanizm ograniczania zjawiska ubóstwa energetycznego.

Ad 11. *„Czy planowane są do wdrożenia jakieś programy finansujące transformację w takich ciepłowniach jak nasza?”*

Już dziś Ministerstwo Klimatu i Środowiska poprzez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udostępnia lub planuje udostępnić w bieżącej europejskiej perspektywie finansowej tj. do 2027r. programy wsparcia transformacji dla sektora ciepłowniczego w wysokości łącznie ok. 23 mld zł. W ramach sektora ciepłowniczego wsparcie skupia się na najbardziej efektywnych technologiach tj. skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepła w procesie wysokosprawnej kogeneracji (w tym także energii elektrycznej, ciepła i chłodu w procesie trigeneracji) oraz rozwoju systemów ciepłowniczych i chłodniczych, w tym także magazynów ciepła przyczyniających się do integracji energii z OZE. Priorytetowym kierunkiem transformacji ciepłownictwa będzie jego elektryfikacja, poprzez powszechne stosowanie pomp ciepła wspomaganych jednostkami kogeneracji i połączonych z magazynami ciepła. Pozwoli to elastycznie wykorzystać odnawialną energię elektryczną wytworzoną w pogodozależnych źródłach fotowoltaicznych i wiatrowych. Połączenie potencjału sektora ciepłowniczego z elektroenergetyką pozwoli wykorzystać zdolności magazynowania energii w cieple i stabilizować krajowy system elektroenergetyczny, a także elastycznie reagować na zmiany cen prądu.

Finansowanie w tym sektorze możliwe jest do uzyskania z następujących środków unijnych:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
- Inne programy NFOŚiGW (w dużej mierze finansowane środkami Funduszu Modernizacyjnego).

[6] Ustawa z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2024 r. poz. 1509).

[7] Art. 21 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego (Dz.U. z 2024 r. poz. 859).

Ad 12. *„Przy analizowaniu potencjalnych dofinansowań, które być może się pojawią, czy dofinansowane inwestycje będzie można przed zakończeniem spłat modernizować?”*

Zgodnie z zapisami projektu umowy o dofinansowanie Beneficjent zobowiązuje się do zachowania trwałości Projektu w okresie 5 lat/ 3 lat od daty płatności końcowej na rzecz Beneficjenta, a w przypadku, gdy przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej wprowadzają bardziej restrykcyjne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami. Termin 3 lat dotyczy mikro, małych i średnich przedsiębiorstw - w odniesieniu do projektów, z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy.

Kwestie związane z przebudową projektu w okresie jego trwałości lub w okresie spłat pożyczki są rozpatrywane każdorazowo **indywidualnie** zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie. W przypadku gdy do zmiany dochodzi już po rozliczeniu trwałości projektu, ale jeszcze w okresie spłat pożyczki Beneficjent musi wystąpić z wnioskiem o taką zmianę oraz przedstawić jej uzasadnienie.

Ad 13. *„W nawiązaniu do punku 12, czy planuje się przewidzieć skutki szybkiej transformacji i dostosować przepisy związane z obowiązkiem przyłączenia nowych odbiorców do miejskich systemów ciepłowniczych?”*

W dniu 20 września 2024 r. zostało opublikowane zarządzenie[8] powołujące Zespół do spraw transformacji ciepłownictwa oraz określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła.

Do zadań Zespołu należy:

- analiza i ocena potencjału rynku ciepła do osiągnięcia celów polityki klimatycznej oraz opracowywanie rekomendacji kierunkowych w zakresie strategii rozwoju i transformacji sektora ciepłowniczego w Polsce;
- opracowywanie rekomendacji działań w sektorze ciepłowniczym, mających na celu dostosowanie do wymogów prawa Unii Europejskiej;
- proponowanie zmian w przepisach bądź wskazywanie ich kierunków, umożliwiających realizację wyznaczonych celów w zakresie zapewnienia transformacji i funkcjonowania sektora ciepłowniczego w Polsce;
- analiza i ocena sytuacji ekonomicznej i uwarunkowań regulacyjnych funkcjonowania sektora ciepłowniczego w Polsce;
- opracowywanie rozwiązań i rekomendacji w zakresie finansowania transformacji ciepłownictwa w Polsce.

Zespół rozpoczął prace w czterech tematycznych Grupach Roboczych, do których oprócz pracowników Ministerstwa Klimatu i Środowiska powołano przedstawicieli Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, a także organizacje reprezentujące branżę ciepłowniczą w Polsce, tj. Polskie Towarzystwo Energetyki Cieplnej, Izbę Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie oraz instytucje finansujące proces transformacji i środowiska naukowe. Organizacje

[8] Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 września 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw transformacji ciepłownictwa oraz określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła (Dz. U. MKiŚ z 2024 r. poz. 67).

pozarządowe wymienione w Zarządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska to podmioty wykazujące się od dłuższego czasu inicjatywą w przedmiocie działań na rzecz transformacji ciepłownictwa i innych zadań związanych z rynkiem ciepła. Zgodnie z zarządzeniem, w pracach Zespołu mogą uczestniczyć także inne instytucje i organizacje, których wiedza ekspercka będzie pomocna w sprawach podejmowanych przez Zespół.

Ramowy harmonogram prac podejmowanej tematyki przewiduje m. in. ocenę obowiązującego modelu taryfowego w kontekście identyfikowanych wyzwań oraz wskazanie warunków i zakresu jego modyfikacji. W tym zakresie tematycznym możliwe jest poruszenie kwestii z obszaru art. 7b ustawy – Prawo energetyczne[9].

Ad 14. *„Czy w związku z wprowadzanymi wymogami dekarbonizacji nie powinno się wydłużyć okresu na dostosowywanie systemów odpylania na ciepłowniach?”*

Należy zaznaczyć, że pytanie dotyczy średniego źródła spalania (MCP) o całkowitej nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 50 MW, a więc nieobjętego obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Tym niemniej uprzejmie informuję, że w zakresie dużych źródeł spalania (LCP), w perspektywie najbliższych lat nie przewiduje się rewizji wymagań określonych w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2021/2326 z dnia 30 listopada 2021 r. ustanawiającej konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do dużych obiektów energetycznego spalania (tzw. konkluzji BAT dla LCP). Możliwe jest natomiast uzupełnienie istniejącego dokumentu referencyjnego w sprawie najlepszych dostępnych technik (BAT) o nowe techniki jak np. spalanie w tlenie czy CCS/U.

Aktualnie nie jest rozważana zmiana przepisów dotyczących standardów emisyjnych, polegająca na złagodzeniu wymagań dotyczących emisji pyłu po roku 2029.

Wymagania w tym zakresie zostały określone już w 2018 r. Wtedy zostało opublikowane rozporządzenie, w którym zostały określone standardy emisji pyłu dla źródeł spalania paliw, w generalnym podziale na trzy okresy: standardy obowiązujące do końca 2024 r., w okresie od 2025 r. do 2029 r. oraz obowiązujące od 1 stycznia 2030 r.[10] Rozporządzenie z 2018 r. zostało zastąpione rozporządzeniem z 2020 r. w którym przepisy te zostały powtórzone[11].

Dla źródeł spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej pomiędzy 5 a 50 MW, podstawowym terminem dostosowania do nowych, ostrzejszych wymagań w zakresie emisji pyłu był zasadniczo 31 grudnia 2024 r. Natomiast ciepłownie, w których funkcjonują źródła spalania paliw dostarczające większość wyprodukowanego ciepła do publicznych sieci ciepłowniczych uzyskały, ze względu na swoją kluczową dla społeczeństwa funkcję, dodatkowe 5 lat na dostosowanie, na podstawie tzw. derogacji ciepłowniczej[12]. Przepisy wyżej wymienionych rozporządzeń stanowią transpozycję przepisów Dyrektywy 2015/2193 w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze

[9] Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266 z późn. zm.).

[10] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. z 2019 r. poz. 1806);

[11] Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. poz. 1860);

[12] Zgodnie z art. 146j ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 56, z późn. zm.);

średnich obiektów energetycznego spalania, uchwalonej w listopadzie 2015 r.[13] i są zgodne z załącznikiem II do tej dyrektywy.

Dodatkowo, w kontekście ewentualnych konsekwencji niedostosowania się w terminie do wymagań wynikających ze standardów emisyjnych, chciałabym zwrócić uwagę na przepisy umożliwiające odraczanie terminu płatności, zmniejszanie lub umarzanie opłaty za korzystanie ze środowiska lub administracyjnej kary pieniężnej, w przypadku realizacji przedsięwzięcia, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat albo kar[14].

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

[13] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz, UE z L 313 z 28.11.2015 r., str. 1—19);

[14] Art. 316-321 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.